

Pod powłoką lawy.

Jednym z najstraszniejszych zjawisk natury, które pociąga za sobą nieraz nieobliczalne wprost szkody, jest działanie wulkanów. Ponieważ środek ziemi jest

okoliczni, nie spodziewając się tak nagłego wybuchu, zostali przeważnie pogrzebani w gorącym popiele lub spaleni w lawie. O ucieczce nie mogło być mowy.

Dopiero teraz udało się ekspedycjom naukowym

w lawinie wulkanu. Na drugiej naszej ilustracji widzimy właśnie uczestników wszechświatowego Kongresu archeologów, zwiedzających odkopane ulice w Pompei.

Pod powłoką lawy: Uczestnicy międzynarodowego zjazdu archeologów w Rzymie zwiedzają wykopaliska w Pompei.

w stanie płynnym, gazy wytwarzane przez topiące się masy szukają sobie ujścia na zewnątrz i znajdują je w formie wulkanów, które z swego wnętrza wyrzucają strumienie płynnej masy, zwanej lawą, popiół, kamienie i t. p. Właściwie nauka nie potrafiła jeszcze dokładnie stwierdzić, jakie przeobrażenia wewnętrzne ziemi wpływają na powstawanie tych strasznych zjawisk. Faktem jednak jest, że nie tylko ziemia, ale i inne planety o stałej powierzchni posiadają kratery wulkaniczne, a czynność mas ognistych w ich głębi objawia się co pewien czas gwałtownymi wybuchami.

Wśród wysp ziemi, które są terenem peryodycznych wybuchów wulkanów, były Filipiny w r. 1911 obrazem strasznego spustoszenia. Na jednej z wysp otworzył się nagle silnie wybuchający wulkan, który w dniu 27 stycznia 1911 wyrzucił z siebie strumienie lawy i popiołu na całą okolicę. Mieszkańcy

dotrzeć do miejsca katastrofy, obecnie bowiem lawa już na tyle ostygła, że można po niej chodzić.

Ilustracja nasza przedstawia obraz spustoszenia dokonanego przez wybuch. Widzimy na niej ciała nieszczęśliwych mieszkańców, które powleczone lawą, zamieniły się w mumie.

Najstraszniejszą niewątpliwie katastrofą wulkaniczną był wybuch Wezuwiusza w r. 79. Zostały wtedy zasypane w zupełności dwa bogate i handlowe miasta starożytności, Pompei i Herculaneum. Pod potokami lawy zamarło wtedy życie tych dwóch miast, ale przetrwało do dziś dnia, przez tyle wieków, i dziś jest istnym skarbem dla nauki i archeologów... Prace, prowadzone około odkopywania Pompei, pozwoliły odtworzyć z całą dokładnością życie i obyczaje starożytnego świata rzymskiego. To też spieszą tam uczeni z całego świata, aby oglądać to życie dawnych Rzymian, skamieniałe

Z wojny na Bałkanach: Ismail Kemal bey, który proklamował niezawisłość Albanii w Durazzo 23 listopada 1912 r.

Z wojny na Bałkanach.

Wojna bałkańska zdaje się dobiegać kresu. Rokowania pokojowe, prowadzone między przedstawicielami obu stron wojujących, zostaną lada dzień ukończone z pomyślnym skutkiem. Teraz jednak dopiero, kiedy na terenie walk zapanował już względny spokój, można dokładnie przekonać się o rozmiarach spustoszeń, jakie na Bałkanach sprawiły zarówno wojna, jak i równie straszna cholera.

Pisma przepełnione są opisami strasznych wydarzeń, jakich widownią były wsie i miasta, objęte pożogą wojenną. Rzecz prosta, iż w chwilach takich, gdy zapach prochu i krwi ludzkiej, głód oraz prze-męczenie rozpętują nerwy ludzi do ostatnich granic, wydobywa się na jaw często dzika i okrutna natura

Z wojny na Bałkanach: Żniwo cholery we wsi tureckiej pod Czataldżą.

Z wojny na Bałkanach: Ucieczka kawalerii tureckiej z pod Lüle-Burgas.